

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 38. Практика педагогічна (виробнича)
у закладі дошкільної освіти в групах молодшого дошкільного віку**

Освітньої програми:	Дошкільна освіта
Рівня вищої освіти:	першого (бакалаврського)
на здобуття освітнього ступеню:	бакалавра
за спеціальністю:	012 Дошкільна освіта
галузі знань:	01 Освіта / Педагогіка

Робоча програма: Практика педагогічна (виробнича) у закладі дошкільної освіти в групах молодшого дошкільного віку (3 курс)

Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 012 Дошкільна освіта

Розробник: к.пед.н., проф. Яницька О.Ю.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Протокол від 27 серпня 2021 року №1

Завідувачка кафедри доц. Мельничук Л. Б.

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від 27 серпня 2021 року №1

Голова доц. Сойко І. М.

27 серпня 2021 року

Гарант освітньо-професійної програми 012 Дошкільна освіта доц. Пагута Т. І.

ВСТУП

Практика є невід’ємною складовою системи професійної підготовки педагога. Саме педагогічна практика забезпечує фундамент для формування основних педагогічних умінь та навичок майбутніх вихователів. Головною метою практичної підготовки студентів є сприяння вихованню професійних якостей і психічних властивостей особистості майбутнього спеціаліста, розвитку в студента інтересу до обраної професії. Під час педагогічної практики студент-практикант, спираючись на зразки методичних матеріалів та використовуючи настанови методиста, оволодіває основами конструктивно-планувальних, комунікативно-навчальних, організаційних, дослідницьких умінь.

Педагогічна практика в групах молодшого дошкільного віку за навчальним планом спеціальності 012 «Дошкільна освіта» проводиться у шостому семестрі впродовж 6-ти тижнів і передбачає закріплення набутих здобувачами вищої освіти теоретичних знань щодо виховання та навчання дітей молодшого дошкільного віку під час вивчення навчальних дисциплін. Практика проходить згідно Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти у ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем’янчука», розробленого на підставі Закону України «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу в ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем’янчука».

Опис практики педагогічної (виробничої) у закладі дошкільної освіти в групах молодшого дошкільного віку

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність	Характеристика виду практики	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9 / 9 Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 270/270	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань: 01 Освіта/ Педагогіка Спеціальність: 012 Дошкільна освіта	Практика педагогічна (виробнича) у закладі дошкільної освіти в групах молодшого дошкільного віку	
		Рік підготовки:	
		3-й	3-й
		Семестр	
		6-й	6-й
		Кількість тижнів	
		6	6
Вид контролю: 6-й семестр: залік			

Мета практики – удосконалення у здобувачів 3-го курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти фахових компетентностей, формування професійних умінь з розвитку, навчання і виховання дітей молодшого дошкільного віку; підготовка їх до професійного виконання функцій вихователя дітей молодшого дошкільного віку, розвиток творчого потенціалу в педагогічній діяльності.

Завдання практики:

1) удосконалити вміння і навички здобувачів застосовувати психолого-педагогічні знання з дитячої психології, педагогіки дошкільної, анатомії та вікової фізіології з основами медичних знань, та фахових методик в освітній роботі з дітьми молодшого дошкільного віку;

2) проводити психолого-педагогічне спостереження за дітьми молодшого дошкільного віку, скласти психолого-педагогічну характеристику дитини;

3) добирати методи, засоби, прийоми ефективної організації освітнього процесу, фізкультурно-оздоровчих заходів;

4) вчити самостійно проводити розвивальну й виховну роботу з дітьми молодшого дошкільного віку, враховуючи їхні вікові та індивідуальні особливості;

5) розвивати у здобувачів відповідальне ставлення до безпеки життєдіяльності дитини, виховувати турботливе ставлення до її розвитку і здоров'я;

6) стимулювати здобувачів до саморозвитку творчих і професійних здібностей.

У результаті проходження виробничої практики практиканти повинні знати:

- програмові вимоги до змісту освітньої роботи з дітьми молодшого дошкільного віку;
- способи активізації навчально-пізнавальної діяльності дітей молодшого дошкільного віку;
- організацію освітньої роботи з дітьми молодшого дошкільного віку;
- методiku проведення занять з розвитку мовлення, логіко-математичного розвитку, ознайомлення з природним довкіллям, фізичного виховання та валеологічної освіти;
- психолого-педагогічні особливості розвитку дітей молодшого дошкільного віку;
- методи, прийоми і форми роботи з дітьми молодшого дошкільного віку.

У результаті проходження виробничої практики студенти-практиканти повинні вміти:

- створювати предметне, мовленнєво-розвивальне середовище в групах молодшого дошкільного віку;
- організувати режимні процеси, ігрову й самостійну діяльність, фізкультурно-оздоровчі заходи дітей молодшого дошкільного віку;
- здійснювати діагностику рівнів психічного розвитку дітей молодшого дошкільного віку;
- складати конспекти занять відповідно до програмового змісту;
- проводити заняття з розвитку мовлення, логіко-математичного розвитку, ознайомлення з природним довкіллям, фізичного виховання та валеологічної освіти;
- оформлювати (виготовляти, розробляти) дидактичний матеріал для розвитку дрібної моторики рук / сенсорного розвитку дітей молодшого дошкільного віку.

Компетентності, формуванню яких сприяє педагогічна практика:

Інтегральна компетентність. Здатність самостійно і комплексно розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах системи дошкільної освіти.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (КС):

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Результати проходження практики:

ПР 01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР 02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР 04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку

ПР 05 Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР 06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР 07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР 09. Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.

ПР 12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПР 14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПР 15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР 17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР 18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР 19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПР 20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

ПР 21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

ПР 22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

База практики: усі типи комунальних та приватних закладів дошкільної освіти (ясла, ясла-садок, дитячий садок, центр розвитку дитини, компенсуючого та комбінованого типу).

Умови проходження практики:

1. Основними теоретичними курсами, які готують студентів до цього виду педагогічної практики, є «Вступ до спеціальності», «Педагогіка загальна», «Психологія загальна», «Педагогіка дошкільна», «Психологія дитяча», «Теорія і методика організації ігрової діяльності», «Теорія і методика логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку», «Дошкільна лінгводидактика», «Методика ознайомлення дошкільників із соціальним довкіллям», «Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності», «Основи природознавства з методикою», «Література дітей дошкільного віку» та ін.

2. Організація практики керівником практики починається із настановної конференції, на якій проводиться інструктаж щодо її організації, ведення й оформлення документації.

3. Для проходження практики академічна група студентів розподіляється на підгрупи з 4 – 5 осіб, які направляються у ЗДО для роботи з однією групою дітей молодшого дошкільного віку.

4. Обов'язковою умовою допуску студента до проходження педпрактики є проходження ним медичного огляду та відповідно оформлення медичної книжки.

5. За кожною групою студентів закріплюються керівник практики від фахової кафедри університету, який пропонує студентам завдання для активного спостереження за навчально-виховним процесом, контролює та аналізує проведення студентами самостійних видів роботи з дітьми, перевіряє фіксування спостережень у щоденнику.

6. Щоденно студенти повинні знаходитися в ЗДО 6 годин. Згідно з розкладом режимних процесів, у першій половині дня студент-практикант виконує завдання практики з 8⁰⁰ до 14⁰⁰, у другій половині дня – з 12⁰⁰ до 18⁰⁰.

7. Кожного робочого дня робота студента планується за визначеним програмою обов'язковим планом.

Важливою умовою проходження практики є вивчення студентом-практикантом інструктивних матеріалів щодо безпеки життєдіяльності дітей в умовах ЗДО.

ОБОВ'ЯЗКИ ТА ПРАВА СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

До обов'язків студента-практиканта входить:

- здійснювати свою роботу у відповідності до вимог Статуту ЗДО;
- виконувати розпорядження керівників практики (як з боку ЗДО, так і з боку університету);
- виконувати усі види діяльності, передбачені програмою практики в групах раннього віку, перспективним плануванням ЗДО та індивідуальним планом проходження практики студента-практиканта;
- дотримуватись правил виробничої дисципліни, морально-етичних норм спілкування з адміністрацією університету та ЗДО, вихователями, дітьми та батьками;
- дотримуватись правил техніки безпеки, заходів охорони здоров'я та збереження життя дошкільників;
- надавати гуманістичної спрямованості режимним процесам та освітній роботі ЗДО в цілому.

Під час проходження виробничої педагогічної практики в ЗДО студент-практикант має право:

- вносити свої пропозиції щодо вдосконалення режимних процесів та освітнього процесу ЗДО;
- користуватись наочними посібниками, навчально-методичним забезпеченням групи та методичного кабінету ЗДО.

Студент, який має академічну заборгованість, до проходження навчальної педагогічної практики в ЗДО не допускається. У разі невиконання студентом-практикантом програми практики з поважних причин, розпорядженням університету дозволяється проходження практики до кінця навчального семестру без відриву від занять в університеті.

ПРАВА Й ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА ПРАКТИКИ

Керівник (методист) навчальної педагогічної практики має право:

- постійно відвідувати ЗДО з метою контролю за виконанням студентами-практикантами завдань практики;
- перевіряти ведення поточної документації (щоденника практики, планування режимних процесів групи та освітнього процесу ЗДО);
- ознайомитися з нормативно-правовою документацією ЗДО і навчально-методичними посібниками групи дітей раннього віку;
- вести облік відвідування студентами-практикантами ЗДО, за яким вони закріплені;
- вказувати на недоліки, давати методичні рекомендації та висловлювати побажання щодо освітньої діяльності практиканта в ЗДО;
- аналізувати й оцінювати залікові форми роботи, проведені студентами-практикантами;
- брати участь у роботі комісії при підведенні підсумків
- педагогічної практики та вносити пропозиції щодо оцінювання результатів роботи студентів-практикантів;
- пропонувати кандидатуру студента для участі у конкурсі на кращого студента-практиканта.

Керівник (вихователь-методист) педагогічної практики в ЗДО зобов'язаний:

- створити належні умови для проходження студентами даного виду практики й оформлення всієї необхідної документації;
- надавати консультації та допомагати студентам-практикантам у розв'язанні всіх проблем, які виникають під час проходження виробничої педагогічної практики в ЗДО;
- відвідувати та оцінювати залікові форми роботи, проведені студентами-практикантами;
- консультувати студентів-практикантів у складанні сценаріїв розваг;

- контролювати ставлення практикантів до завдань практики та їх виконання;
- перевіряти всі види робіт, передбачені програмою виробничої педагогічної практики в ЗДО.

Педагогічна практика студентів заочної форми навчання

Студенти-заочники залежно від наявності в них педагогічного досвіду та з огляду на характер іншої практичної діяльності поділяються на три групи:

- 1) студенти, які працюють педагогічними працівниками за фахом у закладах дошкільної освіти;
- 2) студенти, які працюють педагогічними працівниками не за фахом у закладах дошкільної освіти;
- 3) студенти, які не мають досвіду педагогічної роботи.

Студенти-заочники першої групи звільняються від педагогічної практики та подають керівнику практики такі документи: – характеристику з місця роботи (підписану директором закладу дошкільної освіти); – копію трудової книжки (завірену керівником закладу освіти); – довідку від адміністрації закладу освіти із зазначенням кількості годин щотижневого навантаження.

Студенти-заочники другої групи проходять педагогічну практику в закладах освіти без відриву від виробництва.

Студенти-заочники, які належать до третьої групи, можуть проходити педагогічну практику в закладах освіти за місцем проживання або в закладах освіти, визнаних базами практик університету. Організацію та керівництво педагогічною практикою студентів-заочників здійснюють керівники практики від кафедр.

ЗМІСТ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПРАКТИКАНТІВ

У перший день практики зі здобувачами проводиться настановна конференція на факультеті, у процесі якої здобувачі ознайомлюються з метою, завданнями, змістом програми педагогічної практики, місцем проведення, тривалістю практики, відповідальним керівником практики, обов'язками та правами студента-практиканта; консультуються з керівниками практики та методистами від кафедри щодо інструктажу з техніки безпеки та трудової дисципліни в закладі дошкільної освіти, порядку оформлення звіту, переліком звітної документації та особливостями захисту матеріалів виробничої практики.

Після настановчої конференції здобувачі ознайомлюються із закладом дошкільної освіти: провідними напрямками роботи закладу на сучасному етапі, правилами внутрішнього розпорядку, традиціями закладу. Студент-практикант розробляє індивідуальний план роботи на період практики.

Під час проходження практики здобувач спостерігає за роботою вихователя у групах молодшого дошкільного віку та допомагає виконувати його обов'язки. Здобувачі працюють почергово в першу або другу половину дня і здійснюють таку роботу:

- розробляють конспекти занять різних типів, фізкультурно-оздоровчих заходів; здійснюють освітній процес як на заняттях, так і в повсякденному житті;
- створюють дидактичні посібники для розвитку дрібної моторики рук/сенсорного розвитку дітей молодшого дошкільного віку;
- проводять психолого-педагогічні спостереження за дітьми молодшого дошкільного віку;
- забезпечують охорону здоров'я дітей, запобігають дитячому травматизму; організують режимні процеси, ігрову й самостійну діяльність, фізкультурно-оздоровчі заходи дітей молодшого дошкільного віку;
- проводять показові заняття з наступним обговоренням.

Результати спостережень, проведення занять, фізкультурно-оздоровчих заходів, студенти-практиканти фіксують у щоденнику, який ведуть упродовж усієї практики. У перші дні практики здобувач під час спостережень вивчає дітей своєї вікової групи, рівень

їх уявлень про соціальне й природне довкілля, характер взаємовідносин у різних видах діяльності, визначає дитину, за якою проводитиме психолого-педагогічне спостереження; ознайомлюється з планом освітньої роботи вихователя дітей молодшого дошкільного віку.

Студент-практикант ознайомлюється із принципами організації предметно-розвивального середовища в групі, складає перелік наявних у групі наочних матеріалів та дидактичних посібників, залучається до добору методичних матеріалів, необхідних у групі, де він працює. Студент-практикант залучається до процесу підготовки занять (допомагає готувати та розміщувати дидактичний матеріал, створювати в групі умови для проведення заняття тощо), обговорює відвідане заняття з вихователем-наставником, фіксуючи у щоденнику розгорнуту якісну оцінку заняття, а також власні творчі ідеї щодо навчання дітей молодшого дошкільного віку, що виникли у процесі перегляду заняття та його обговорення. На першому тижні студенти завершують розробляти конспекти заняття з розвитку мовлення, логіко-математичного розвитку, ознайомлення з природним довкіллям, фізичного виховання та валеологічної освіти і фізкультурно-оздоровчих заходів.

З другого по п'ятий тижні практики студент-практикант повинен самостійно здійснювати всі основні види професійної діяльності вихователя: організовують освітній процес у відповідності з перспективними та календарними планами, складеними вихователями. Щодня перед початком роботи студент-практикант подає для затвердження наставнику план та конспекти занять, які буде проводити з дітьми, готує необхідний матеріал до заняття.

З другого по п'ятий тижні здобувачі проводять режимні процеси, організовують ігрову й самостійну діяльність дітей молодшого дошкільного віку, проводять залікові фізкультурно-оздоровчі заходи. Студенти-практиканти проводять показові залікові заняття, на яких присутні керівник практики від кафедри, завідувач або методист закладу дошкільної освіти, вихователь-наставник, а також студенти-практиканти, які проходять практику в цьому закладі. Теми показових занять студент обирає за власним бажанням, згідно перспективного плану освітньої роботи молодшої групи.

Конспекти залікових занять перед проведенням затверджуються вихователем групи або керівником практики від кафедри. Залікові заняття, захід спостерігають та обговорюють усі студенти, які проходять практику в цьому закладі дошкільної освіти. Студенти-практиканти аналізують заняття, на засадах відповідності його змісту програмі розвитку дітей молодшого дошкільного віку, доцільності обраних форм і методів роботи, використаного дидактичного матеріалу, ефективності заняття, висловлюють зауваження до заняття, пропонують свої варіанти розв'язання поставлених на занятті навчальних завдань.

Під час виробничої практики здобувач бере участь в усіх методичних заходах, що проводяться в закладі дошкільної освіти, ознайомлюється з передовим педагогічним досвідом. Практика завершується обговоренням її підсумків на педагогічній раді в закладі дошкільної освіти, на якій затверджують характеристики студентів-практикантів, складені вихователями-наставниками. У відгуку-характеристиці дається розгорнутий аналіз роботи здобувача під час практики, його ділових та особистісних якостей і вказується загальна оцінка за виробничу практику.

Шостий тиждень практики є завершальним етапом роботи студента-практиканта. Упродовж цього тижня студент-практикант оформляє звітну документацію та готується до участі в підсумковій конференції за результатами практики. Кожен студент-практикант готує письмовий звіт про роботу під час виробничої практики і мультимедійну презентацію про хід практики.

ПЕРЕЛІК ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

1. Звіт про проходження практики.
2. Характеристика на студента-практиканта з виставленою оцінкою, завірена підписом керівника ЗДО та печаткою.

3. Щоденник студента-практиканта з індивідуальним планом проходження практики.
4. Психолого-педагогічна характеристика дитини молодшого дошкільного віку.
5. Конспекти залікових занять (з розвитку мовлення, логіко-математичного розвитку, ознайомлення з природним довкіллям, фізичного виховання та валеологічної освіти) з відповідною наочністю до них.
6. Самостійно виготовлений наочний дидактичний посібник.
7. Конспект режимного моменту.
8. Мультимедійна презентація про проходження практики

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

Підсумковий контроль здійснюється після завершення виконання завдань і змісту навчальної практики в групах дітей молодшого дошкільного віку.

Орієнтовна оцінка видів діяльності за рейтинговою системою

№ з/п	Вид діяльності	Оцінювальні бали
1	Аналіз результатів психолого-педагогічних спостережень (щоденник)	10
2	Психолого-педагогічна характеристика дитини	5
3	Мультимедійна презентація про проходження практики	15
4	Наочний дидактичний посібник	15
5	Самостійна організація фрагментів життєдіяльності дітей раннього віку	10
6	Самостійне проведення занять з дітьми молодшого дошкільного віку	40
7	Звіт про проходження практики в групах молодшого дошкільного віку	5
	Разом	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за 100-бальною шкалою	За національною шкалою
A	Студент-практикант ґрунтовно ознайомився з особливостями освітнього процесу, основним змістом, методами і прийомами роботи з дітьми молодшого віку; поглибив й закріпив теоретичні знання з психології, педагогіки, та продемонстрував їх творче використання у виховній та освітній роботі.	90 – 100 балів	відмінно
B	Студент-практикант ознайомився з особливостями освітнього процесу, основним змістом, методами і прийомами роботи з дітьми молодшого дошкільного віку; поглибив й закріпив теоретичні знання з психології, педагогіки, на	82 – 89	добре

	достатньому рівні проявив професійно значимі якості: дисциплінованість, організованість, відповідальність, доброзичливість тощо; продемонстрував дослідну компетентність при проведенні діагностик діяльності		
С	Студент-практикант ознайомився з особливостями освітнього процесу, основним змістом, методами і прийомами роботи з дітьми молодшого дошкільного віку, поглибив й закріпив теоретичні знання з психології, педагогіки, та продемонстрував вміння їх використовувати у виховній та освітній роботі з дітьми молодшого дошкільного віку; на достатньому рівні проявив професійно значимі якості особистості: дисциплінованість, організованість, відповідальність, доброзичливість, продемонстрував наявність професійних знань, умінь та навичок, необхідних для роботи вихователя з дітьми молодшого дошкільного віку, розуміння потреби в їх поглибленні й удосконалюванні.	75 – 81	
Д	Студент-практикант ознайомився з особливостями освітнього процесу, основним змістом, методами і прийомами роботи з дітьми молодшого дошкільного віку; поглибив й закріпив теоретичні з психології, педагогіки, на низькому рівні продемонстрував дослідну компетентність при проведенні діагностик діяльності вихователя\ продемонстрував низький рівень професійних знань, умінь та навичок, необхідних для роботи вихователя з дітьми молодшого дошкільного віку.	69 – 74 балів	задовільно
Е	Студент-практикант частково виконав програму практики; продемонстрував доволі низький рівень професійної та дослідної компетентності; низьку якість виконання завдань та певних видів роботи під час проходження практики; низьку якість оформлення підсумкової документації.	60 – 68 балів	

FX	Студент-практикант не виконав програми практики; продемонстрував професійну та дослідну некомпетентність; низьку якість виконання завдань та всіх видів роботи під час проходження практики; низьку якість та несвоєчасність здачі підсумкової документації.	35 – 59 балів	незадовільно
F	Студент-практикант опанував незначну частину програми практики, має нечіткі уявлення про об'єкти та явища педагогічного процесу, виявляє здатність елементарно викласти думку; не впорався із практичним завданням. Не має можливості повторного проходження практики.	1– 34 балів	

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти України (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція: URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Бевз Н. О. Спостереження в першій молодшій групі дошкільного навчального закладу : метод. посіб. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 160 с.
3. Білан О. І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан; за заг. ред. О. В. Низковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.
4. Богатир Л. Працюємо за програмою «Зернятко». Перспективне планування занять з дітьми першої молодшої групи. *Палітра педагога*. 2008. №№ 5, 6.
5. Богуш А. М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Вид. Дім "Слово", 2003. 343 с.
6. Богуш А. М., Луцан Н. І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: Мовленнєві ігри, ситуації, вправи: Навч. посібник. Київ, 2014. 304 с.
7. Богуш А., Ходурська Т. Українська потішка у дитячому садку // *Дошкільне виховання*. 1990. №3. С. 18.
8. Бурова А. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Тернопіль, 2013. 294 с.
9. Вільчковський Е. С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах: Навчально-методичний посібник. Тернопіль, 2008. 128 с.
10. Гавриш Н. Впроваджуємо Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). *Дошкільне виховання*. 2021. № 3. С. 3 – 8.
11. Граємо з найменшими: конспекти ігор-занять // *Палітра педагога*. 1990. №1. С. 24-27
12. Данилова О. О. Пальчикові ігри. Київ, 2008.
13. Дитина : Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: В. О. Огнев'юк ; авт. кол. Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білоskalенко [та ін.]; наук. ред.. Г. В. Беленька, М. А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.
14. Дошкільна освіта. Наскрізна програма практик: навчальні матеріали, методичні рекомендації, схеми занять. Навчально-методичний посібник (для спеціальності 012 Дошкільна освіта) / Розробники: Котелянець Н. В., Горська О. О., Мартін А. М., Демченко Ю. М., Нікітіна О. О., Кіндеї Л. Г., Жигора І. В., Вдовенко В. В., Радул О. С., Цуканова Н. М., Баранюк І. Г., Шарапова Т. А., Міненко О. О. / Упорядники:

- О. О. Нікітіна, О. О. Горська. ЦДПУ імені Володимира Винниченка. Дніпро : Середняк Т. К., 2021. 192 с.
15. Ігрова діяльність дошкільника : молодший дошкільний вік. Піроженко Т.О. та ін. Київ : Генеза. 88 с. (Серія «Настільна книжка вихователя»).
  16. Ігротека вихователя ДНЗ. Система розвивальних ігор для дітей 3-4-х років. II молодша група: посібник. Харків, 2017. 141 с.
  17. Інструктивно-методичні рекомендації «Щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2020/2021 навчальному році» : лист Міністерства освіти і науки України від 30.07.2020 №1/9-411. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-diyalnosti-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-u-20202021-navchalnomu-roci>
  18. Коваленко О. М. Мовленнєві ігри для дошкільників. Навчаємо в русі: Посібник для студ. вищ. навч. закладів. Харків, 2012. 239 с.
  19. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. Національна академія педагогічних наук України. Київ : ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с.
  20. Кудикіна Н. В. Ігрова діяльність дітей: теоретичні основи й методика педагогічного керівництва. Її величність гра: теорія і методика організації дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: зб. статей / за ред. Г. С. Тарасенко. Вінниця : ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського, 2009. 320 с
  21. Методичні рекомендації щодо взаємодії закладів дошкільної освіти з батьками вихованців : лист Міністерства освіти і науки України від 11.10.2017 р. № 1/9-546. URL: https://www.pedrada.com.ua/files/articles/1545/MON_546_Vzajemodija_ZDO_batkaty.pdf
  22. Новоселова С. Л. Развивающая предметная среда детства. Москва, 1995.
  23. Павленко А. О. Гармонійний розвиток дитини через казку. Харків, 2010, 111 с.
  24. Павлова Л. М. Розвивальні ігри-заняття. Харків: «Ранок», 2007.
  25. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2004. 456 с.
  26. Поніманська Т. І., Дичківська І. М. Дошкільна педагогіка. Практикум: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2004. 352 с.
  27. Про дошкільну освіту : Закон України від 11.07.2001 року № 2628- III зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
  28. Про затвердження примірного переліку ігрового та навчально- дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 19 грудня 2017 р. № 1633 URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-pereliku-igrovogo-ta-navchalno-didaktichnogo-obladnannya-dlya-zakladiv-doshkilnoyi-osviti>
  29. Рибальченко І. М. Взаємодія з батьками. Харків: Вид. група «Основа», 2007. 208с.
  30. Сарапулова Є. Фізіологічно доцільний режим дня. Дошкільне виховання. 2001. № 5. С. 13-15.
  31. Цьось А. В. Українські народні ігри та забави: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Луцьк, 1994. 96 с.
  32. Чуб Н. В. Ігри упродовж дня. Харків, 2007.
  33. Я у Світі. Програма розвитку дитини дошкільного віку від народження до шести років / наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР- Україна», 2019. 460 с.

**Приватний вищий навчальний заклад
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»**

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

**педагогічна (виробнича) у закладі дошкільної освіти
в групах молодшого дошкільного віку**

_____ (вид і назва практики)

здобувача вищої освіти _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет педагогічний

Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти

Ступінь вищої освіти бакалавр

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Освітня програма Дошкільна освіта

_____3_____ курс, група _____, форма навчання денна (заочна)

Характеристика

здобувача вищої освіти _____
(прізвище та ініціали)

_____ (назва закладу освіти)

Рекомендована оцінка: _____

Керівник практики від підприємства, організації, установи _____

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

МП

« _____ » _____ 20 __ року

У характеристиці на студента-практиканта необхідно зазначити:

- рівень теоретичних знань, отриманих в університеті;
- наявність практичних навичок самостійного вирішення завдань за програмою практики;
- якості, які продемонстрував здобувач вищої освіти під час проходження практики;
- ступінь володіння й використання інноваційних технологій;
- вміння дотримуватись етичних правил поведінки;
- активність та ініціативність;
- ступінь володіння й використання форм та методів педагогічної діяльності;
- вміння будувати стосунки з дітьми, батьками та педагогами;
- повноту виконання програми практики та індивідуального завдання;
- вміння виготовляти дидактичний матеріал та використовувати його в роботі з дітьми;
- загальну оцінку проходження практики

Додаток В

Рекомендації щодо написання психолого-педагогічної характеристики дитини

Психолого-педагогічна характеристика дитини – це узагальнення об’єктивних даних, отриманих у ході: психологічної діагностики (тести, опитування, проєктивні методики тощо), безпосереднього спілкування з дитиною, спостереження за нею впродовж певного часу в різних ситуаціях, спілкування з ближнім оточенням дитини, батьками та вихователями. Обираючи дитину як об’єкт спостереження, студент-практикант повинен порадитися з вихователем групи, психологом дошкільного закладу. Перш за все слід скласти план вивчення особистості дитини. Користуючись психолого-педагогічною літературою, виділити основні критерії для оцінки фізичного, пізнавального, особистісного рівнів розвитку дитини певного віку, обрати методи психолого-педагогічної діагностики, які будуть застосовуватись під час збору відомостей про дитину. При цьому студент-практикант повинен враховувати, що в роботі з дітьми дошкільного віку здебільшого не використовують стандартизованих психологічних методик. Головним методом вивчення дитини має бути психолого-педагогічне спостереження. Отримані за час спостережень відомості доповнюються й уточнюються в бесідах з батьками дитини, вихователями групи, під час індивідуальних діагностичних ігрових вправ, які проводить з дитиною студент-практикант, вивчення педагогічної та методичної документації дошкільного закладу. Хід і результати вивчення особистості дитини студент-практикант фіксує в матеріалах звіту з психології. При цьому студент-практикант повинен також зазначити в звіті свої зауваження, основні труднощі й проблеми, з якими зіткнувся практикант; відзначаються умови та фактори успішного дослідження дошкільника. Бажано висловити власні припущення науково-практичного характеру, рекомендації. До звіту обов’язково додаються: матеріали експериментальних досліджень, бланки, підрахунки, малюнки дитини, відгуки вихователів, батьків, фотографії та ін. Вони підшиваються, підклеюються або міцно закріплюються.

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Діти 3-4 років стають більш рухливими і допитливими, збагачуються їх мовні можливості, розвивається уява, зростає почуття контролю і відповідальності. Діти залюбки вчаться, оволодівають світом навколо себе; їх допитливість проявляється у численних питаннях «Чому?». Діти на цій стадії починають ідентифікувати себе з людьми, чію роботу і характер вони здатні розуміти і високо цінувати. Бажання робити «як дорослі» задовольняється у грі, в якій малята за допомогою фантазії моделюють, відтворюють соціальну реальність, приміряють на себе дорослі ролі, беруть відповідальність за їх виконання. Діти вперше усвідомлюють те, що життя для них має ціль.

Молодший дошкільний вік – це період переходу від предметної діяльності до гри. Гра, малювання, конструювання, ліплення, аплікація почитають формуватися як самостійні види діяльності.

У цьому віці малята вже знають про призначення різноманітних предметів побуту, однак способами їх використання володіють недостатньо. Увагу дитини починають привертати нові предмети і явища, складні дії з ними, вона намагається експериментувати: уважно розглядає конструкцію машинки, подивляється до слідів, які залишає пензлик. Так починає розвиватись допитливість та інтерес до навколишнього світу – важливі показники розвитку.

Вік 3-4 років – сприятливий період для розвитку наочно-дійового мислення; діти в цьому віці – діячі! А не спостерігачі. Тому слід забезпечувати умови для їхньої

різноманітної діяльності – обстеження, складання, випробування, конструювання, сортування, імітації тощо.

Дидактичні ігри, малювання, ліплення, аплікації, побутова праця, праця з елементами практичного експериментування в природі – важливі складові виховного процесу що сприяють розвитку сприйняття, наочно-дійового та наочно-образного мислення.

Для трирічної дитини особистість дорослого ще доволі значна. Тому на загальний психічний розвиток дитини краще впливають спільні дії батьків з дитиною. Необхідною умовою доброго самопочуття та розвитку маленької дитини в дитячому садку є довіра і приязність до вихователя.

У другому півріччі доцільно спонукати малюків до певної самостійності. Важливо вчасно помітити намагання дитини виконувати самостійно ті чи інші дії та підтримати позитивною оцінкою незалежно від результату. Ініціативні дії дитини, навіть якщо вони закінчуються невдачами, є свідками активності. Дитина, якій цікаво, яка відчуває певну свободу, швидше стає самостійною. Численні заборони, негативні оцінки, примушування для дітей цього віку психологічно недоцільні. Краще ті чи інші успіхи дитини порівнювати тільки з її власними минулими і майбутніми результатами (Вчора ще не вмів, а сьогодні вже навчився), а не з результатами інших дітей.

З розширенням досвіду, досягненням успіхів у різних видах діяльності, переживанням позитивних та негативних оцінок з боку рідних та інших значимих дорослих у дитини формуються стійкі риси поведінки, почуття гордості (власної гідності) і сорому, особистісне ставлення до оточення – до дітей, дорослих, предметного світу, природи, до самого себе, певні потреби, мотиви діяльності. Це дає підстави називати дитину 4-го року життя особистістю, що росте, розвивається, ускладнюється, удосконалюється.

Розвиток психічних процесів дітей 3-4 років

Роки дошкільного дитинства – це роки інтенсивного психічного розвитку й появи нових психічних особливостей. Провідною потребою дитини даного віку є потреба в спілкуванні, повазі, визнанні самостійності дитини. Провідна діяльність – ігрова. У цей період відбувається перехід від маніпулятивної гри до рольової.

Сприймання. Провідною пізнавальною функцією є сприйняття. Значення сприйняття в житті дошкільника дуже велике, тому що воно створює фундамент для розвитку мислення, сприяє розвитку мови, пам'яті, уваги, уяви. У молодшому шкільному віці ці процеси будуть займати провідні позиції, особливо логічне мислення, а сприйняття буде виконувати обслуговувальну функцію, хоча й продовжить розвиватися. Добре розвинене сприйняття може виявлятися у спостережливості дитини, її здатності помічати особливості предметів і явищ, деталі, риси, які не помітить дорослий.

У процесі навчання сприйняття буде вдосконалюватися в процесі роботи, спрямованої на розвиток мислення, уяви, мови. Сприймання молодшого дошкільника 3-4 років носить предметний характер, тобто властивості предмета, наприклад колір, форма, смак, величина не відділяються в дитини від предмета. Вона бачить їх разом із предметом, уважає їх неподільними. При сприйнятті дитина бачить не всі характеристики предмета, а тільки найбільш яскраві, а іноді й одну, за якою відрізняє один предмет від інших.

Наприклад: трава зелена, лимон кислий і жовтий. Діючи із предметами, дитина починає виявляти їхні окремі якості, осягати розмаїтість властивостей. Це розвиває її здатність відокремлювати властивості від предмета, зауважувати схожі якості в різних предметах і різні в одному.

Пам'ять. Процеси пам'яті залишаються мимовільними. Як і раніше переважає пригадування. Обсяг пам'яті істотно залежить від того, ув'язаний матеріал у значеннєве ціле або розрізнений. Діти даного віку на початку року можуть запам'ятати за допомогою наочно-образної, а також слухової вербальної пам'яті два об'єкти, під кінець року – до

чотирьох об'єктів. Дитина добре запам'ятовує все, що становить для неї життєвий інтерес, викликає сильний емоційний відгук. Міцно засвоюється інформація, яку вона бачить і чує багато разів. Добре розвинена рухова пам'ять: краще запам'ятовується те, що було пов'язане із власним рухом. Пам'ять дошкільника, незважаючи на її очевидну зовнішню недосконалість, в дійсності стає провідною функцією, зайнявши центральне місце.

Мислення. У три-чотири роки дитина намагається аналізувати те, що бачить навколо себе; порівнювати предмети один з одним і виводити висновок про їх взаємозалежність. У побуті й на заняттях, у результаті спостережень та пояснень дорослого, діти поступово здобувають елементарні уявлення про природу й побут людей. Дитина і сама прагне пояснити те, що бачить навколо. Проте, зрозуміти його часом буває важко, оскільки, наприклад, наслідок вона найчастіше приймає за причину того чи іншого факту. Порівнюють, аналізують молодші дошкільники в наочно-дійовому плані. Але в частини дітей уже починає виявлятися здатність розв'язувати завдання за уявленнями. Діти можуть порівнювати предмети за кольором й формою, виділяти відмінності за іншими ознаками. Можуть узагальнювати предмети за кольором (це все червоне), формою (це все кругле), величиною (це все маленьке).

На четвертому році життя діти трохи частіше, ніж раніше, користуються в розмові родовими поняттями типу іграшки, одяг, фрукти, овочі, тварини, посуд, включають у кожне з них більшу кількість конкретних найменувань. Однак відношення загального до частки й частки до загального розуміється дитиною своєрідно. Так, наприклад, слова посуд, овочі є для нього лише збірними назвами для груп предметів, а не абстрактними поняттями, як це буває при більше розвиненому мисленні.

Мовлення. Мова дітей в основному продовжує залишатися ситуативно діалогічною, але стає більше складною й розгорнутою. Словниковий запас збільшується за рік у середньому до 1500 слів. Індивідуальні розходження коливаються від 600 до 2300 слів. Змінюється словниковий склад мови: зростає в порівнянні з іменниками частка дієслів, прикметників та інших частин мови. Довжина речення збільшується, з'являються складні речення.

У мові дітей четвертого року життя є ще одна особливість: займаючись якою-небудь справою, діти часто супроводжують свої дії малозрозумілої неголосною мовою – «бурмотінням». Ці «розмови із собою» мають величезне значення для розвитку дітей. З їхньою допомогою дитина утримує в пам'яті поставлені перед собою цілі, будує нові плани, обмірковує способи їхнього досягнення, нарешті, виконує на словах дії, які не здійснює в реальності.

Уява. На четвертому році життя уява в дитини розвинена ще слабо. Маля можна легко вмовити діяти із предметами, перевтілюючи їх (наприклад, використовувати паличку як термометр), але елементи “активної” уяви, коли дитину захоплює сам образ і можливість діяти самостійно в уявлюваній ситуації, лише починають формуватися й виявлятися.

У молодших дошкільників задум народжується нерідко після того, як виконана дія. А якщо й формулюється до початку діяльності, то дуже нестійко. Задум легко руйнується або губиться під час його реалізації, наприклад, при зустрічі із труднощами або при зміні ситуації. Саме виникнення задуму відбувається стихійно, під впливом ситуації, предмета, короткочасного емоційного переживання. Малята ще не вміють скеровувати свою уяву. У дітей 3-4 років спостерігаються лише елементи попереднього планування гри або продуктивних видів діяльності.

Увага. Здатність дітей керувати своєю увагою дуже невелика. Як і раніше складно спрямовувати увагу дитини на предмет за допомогою словесних інструкцій. Щоб перемкнути увагу з об'єкта на об'єкт, потрібно неодноразово повторювати вказівку. Обсяг уваги із двох об'єктів на початку року зростає до чотирьох під кінець року. Дитина може втримувати активну увагу протягом 7-8 хвилин. Увага носить в основному мимовільний характер, її стійкість залежить від характеру діяльності. На стійкість уваги негативно

впливає імпульсивність поведінки дитини, бажання негайно одержати предмет, що сподобався, відповісти, зробити щось.

Алгоритм складання характеристики

Перед тим як написати характеристику на дитину, потрібно мати при собі план, щоб документ був інформативним і мав чітку структуру. Отже, потрібно вказати:

- загальні відомості про малюка (анкетні дані, адресу проживання, період відвідування дитячого садка);
- опис сім'ї (склад, статус, виховний вплив);
- фізичне і психічне здоров'я дитини;
- характеристика діяльності (ігрова, пізнавальна, навички самообслуговування);
- поведінка під час занять;
- риси характеру.

СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДИТИНИ

1. Загальні відомості про дитину – прізвище, ім'я, по батькові, вік. Найменування ЗДО, тип і номер групи.

2. Відомості про родину та особливості сімейного виховання. Соціально-економічна характеристика родини. Найбільш авторитетні та найулюбленіші для дитини члени родини. Члени родини, з якими дитина проводить найбільше часу. Стиль сімейного виховання (гіперопіка, гіперпротекція, потурання тощо).

3. Стан здоров'я дитини (діагнози, особливості психофізичного розвитку). Стан сенсорно-перцептивної системи – зір, слух. Розвиток моторики.

4. Розвиток особистості дитини. Індивідуальні особливості, які мали прояв ще в ранньому дитинстві. Динаміка й характер змін у процесі розвитку особистості дитини. Кризові та психотравмуючі ситуації в житті дитини (гострі чи хронічні). Соціально-побудові навички, рівень адаптованості дитини. Ставлення до провідної діяльності (гри) відповідно віку. Особливості організації ігрової діяльності. Улюблені ігри. Пізнавальна активність. Вольові якості (самоконтроль, наполегливість, цілеспрямованість, організованість, дисциплінованість, відповідальність). Самооцінка (адекватна/неадекватна, завищена/занижена, впевненість у собі, своїх силах). Особливості характеру: сильні та слабкі сторони характеру. Царина інтересів (захоплення та схильності – наявність, стійкість, стереотипність, адекватність).

5. Індивідуально-психологічні особливості особистості дитини. Тип темпераменту, особливості вищої нервової діяльності (загальна активність, темпові характеристики діяльності, співвідношення збудження й гальмування, рухливість/інертність, витривалість, стресостійкість, інтровертованість/екстравертованість, адаптивність та ін.). Здібності: зміст, ступінь прояву. Особливості емоційної сфери (переважаючий настрій, інтенсивність емоційних реакцій).

6. Статус і особливості взаємин у дитячому колективі: лідер (офіційний, неофіційний), прийнятий, ізольований, відкинутий; товариський, нетовариський; ініціативний, залежний, агресивний, конфліктність, соціальна компетентність тощо. Труднощі в спілкуванні.

7. Рівень розвитку пізнавальних процесів: сформованість та особливості відповідно до віку, сприйняття, пам'яті, уваги, мислення, уяви, мовлення; інтелектуальні здібності, обізнаність.

8. Складнощі у вихованні та навчанні дитини. Характер складностей дитини (навчальні складнощі, відхилення в поведінці, емоційні проблеми, у чому вони виявляються). Аналіз причин ускладнень. Прогноз подальшого розвитку дитини.

9. Рекомендований індивідуальний підхід у навчанні та вихованні дитини. Постановка навчальних і виховних задач у роботі з дитиною. Рекомендації вихователям. Рекомендації батькам. Можливі напрямки корекції у вихованні цієї дитини.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ:

До проведення заняття допущено

« _____ » _____ 20__ р.

Вихователь: _____ (_____)

**КОНСПЕКТ
залікового заняття**

З _____

назва дисципліни

Заняття

проведене: _____ дата

У _____

назва ЗДО

Студентом- практикантом 3 курсу педагогічного факультету

Спеціальності 012 Дошкільна освіта

_____
Прізвище, ім'я, по батькові.

Оцінка: « _____ » _____

Підпис вихователя: _____

Підпис методиста: _____

Рівне - 20_

Додаток Д

Схема аналізу заняття

1. Дата.
2. Кількість дітей на занятті, їх вік.
3. Вид заняття.
4. Тема заняття.
5. Програмовий зміст.
6. Обладнання заняття.

7. Організація заняття: санітарно-гігієнічний стан кімнати, гігієнічна та педагогічна оцінка умов розміщення дітей, вихователя, демонстраційного, роздаткового матеріалу, підготовка і якість наочних посібників та атрибутів, зовнішній вигляд дітей і вихователя.

8. Оцінка програмового змісту заняття: відповідність програмових завдань програмовим вимогам вікової групи та рівню розвитку дітей, точність і повнота формулювання завдань, виховний та розвиваючий вплив даного програмового матеріалу, наявність ускладнень для підгрупи.

9. Структура заняття: основні компоненти, їх послідовність, логічність, завершеність. Доцільність тривалості складових занять.

10. Методи та прийоми, різноманітність, доцільність, відповідність завданням заняття і віковій дітей. Прийоми активізації і підтримки уваги та зацікавленості дітей. Прийоми забезпечення позитивного емоційного стану. Доступність, емоційність, лаконічність мовлення вихователя. Індивідуальна робота з дітьми. Характер спілкування вихователя з дітьми

Додаток Ж

Схема спостереження за об'єктом під час прогулянки:

- розглянути предмет, об'єкт, явище;
- повідомити дітям цікаву інформацію про нього;
- спрямувати сприймання дітей відповідно до спроектованої концепції;
- детально проаналізувати об'єкт спостереження, стимулювати запитання від дітей;
- узагальнити інформацію, наголосити на значенні природи в житті людей.

Об'єктами спостережень можуть бути явища природи, рослини, тварини. Зазвичай дітям найцікавіше спостерігати за представниками тваринного світу.

З дітьми молодшого дошкільного віку можна провести цикли спостережень за різними об'єктами упродовж року:

- вересень - квітучі рослини, пісок у пісочниці
- жовтень-листопад - акваріумні рибки
- грудень - ялинки, вечірнє небо
- січень-лютий - птахи, які зимують, та домашні птахи у клітці
- лютий-березень - цибуля, яка росте на підвіконні, гілки дерев у вазі
- квітень-травень - рослини, які пробуджуються навесні навесні-влітку - різні комахи: сонечко, бабка, мурахи, метелики.

Додаток З

Вимоги до звіту

Підготувати звіт про практику (у друкованому вигляді на аркушах формату А-4). Звіт про проходження педагогічної практики в групах молодшого дошкільного віку здобувачки 3 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта» П.І.Б. 1. Терміни та база проходження практики. 2. Характеристика умов проходження практики. 3. Роздуми та судження про виконання

завдань практики, причини не виконання окремих позицій. 4. Труднощі та пропозиції щодо удосконалення змісту та організації практики в групах дітей молодшого дошкільного віку.